

©Photo provided by Antonia Kerrigan Agencia Literaria

Іспанський письменник Карлос Руїс Сафон є одним із тих авторів, яких найбільше читають і найбільше знають у всьому світі. Його книжки одна за одною стають літературними сенсаціями та здобувають шалену популярність. Твори Сафона перекладені 50 мовами світу й очолювали практично всі європейські книжкові чарти, а їхні шанувальники — мільйони людей на п'яти континентах.

«Гра янгола» — друга книжка із циклу романів, дія яких відбувається в літературному всесвіті Цвинтаря забутих книжок — лабіринту історій, що зачаровують і змушують якнайшвидше дістатися останньої сторінки.

Молодий письменник Давид Мартін пише розважальні детективи з продовженням, які читає вся Барселона, але мріє створити серйозний роман. Він кохає дівчину, та вона виходить заміж за чоловіка, якому Давид багато чим зобов'язаний. Аж раптом його мрії справджуються — за дивного збігу обставин усі перешкоди поступово усуваються. Починається химерна, заплутана гра, головним призом у якій є талант письменника.

Динамічний сюжет, надзвичайна суміш детективного трилера, надприродного загадкового сюжету, казкових та любовних історій. У романі відображено життя, смерть і релігійні вірування, але більш за все — самотність і гіркоту у внутрішньому світі автора. Головне місце у книжці посідають стосунки між людьми.

Daily Mail

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-4290-6

9 786171 242906

Карлос Руїс
САФОН

Гра янгола

Карлос Руїс
САФОН

Гра янгола

Карлос Руїс
САФОН

Карлос Руїс
САФОН

Гра янгола

УДК 821.134.2
С21

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Zafón C.-R. . El juego del ángel : Novela / Carlos Ruiz Zafón. —
Barcelona : Planeta, 2008. — 667 p.

Переклад з іспанської *Віктора Шовкуна*

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

Літературно-художнє видання

САФОН Карлос Руїс
Гра янгола
Роман

Керівник проєкту *М. Г. Шакура*
Відповідальний за випуск *О. В. Стратілат*
Редактор *С. С. Скляр*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректори *О. П. Долгих, О. О. Старова*

Підписано до друку 03.11.2017. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Petersburg». Ум. друк. арк. 26,88.
Наклад 5000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000. 61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а.
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПрАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»
09117, м. Біла Церква, вул. Леся Курбаса, 4
впроваджена система управління якістю
згідно з міжнародним стандартом DIN EN ISO 9001:2000

ISBN 978-617-12-4290-6
ISBN 978-84-08-08118-0 (ісп.)

© Carlos Ruiz Zafón, 2008
© Corelliana LLC, 2017
© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2018
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2018

Передмова до видання українською мовою

Іноді читачам та літературним критикам здається, що в сучасній літературі вже не може з'явитися жодного нового сюжету, жодної більш-менш оригінальної історії. Але, на щастя, це не так. Світ, який не встигає оговтатися від шалених успіхів дивовижних романів Умберто Еко та Дена Брауна, таки не припиняє народжувати нові імена прекрасних оповідачів. Таємниці ніколи не закінчуються, загадки трапляються на кожному кроці, сама буденність перетворюється на гру, ставки в якій надто привабливі, щоби відмовитися, і одночасно занадто великі, аби безстрашно погодитися! За велінням долі провідником для читача в запропонованій грі стає іспанський майстер слова на ім'я Карлос Руїс Сафон...

Чи варто говорити, чим саме роман Сафона «Гра янгола» зацікавить вимогливого читача? Якщо ви не любляєте таємниці, то, звичайно ж, він не для вас. Проте навіть у такому разі кожне слово, написане пером цього безумовно талановитого каталонця, не залишить байдужим. Варто лише скуштувати ті слова!

Останнім часом популярна література тяжіє до заглиблення в історичне минуле. Таке тло виконує настільки ж важливу роль, як і кожен образ, створюваний письменником. У центрі подій «Гри янгола» — Барселона 1920-х років. Місто, чия суміш старосвітської плісняви та модерної загадковості ідеально підходить до авторського задуму. Готичні

будівлі, цвинтарі, борделі... Саме в гущині такої атмосфери живе головний герой — молодий талановитий письменник Давид Мартін. Юнак, захоплений нездійсненим коханням, потрапляє в скрутне становище, з якого, здавалося б, немає виходу. Але раптом він дістає цікаву пропозицію від паризького видавця Андреаса Кореллі. Завдання полягає в тому, щоб написати книгу, якої ще ніколи не існувало, в обмін на зовсім іншу долю...

З блискучим стилем та приголомшливою детальністю автор веде читача до Цвинтаря забутих книжок, проголошуючи устами Давида: «Це місце таємниці. Святилище. Кожна книжка, кожен том, що їх ти тут бачиш, має душу. Душу того, хто її написав, і душу тих, хто її прочитав, хто жив і мріяв із нею». Проте це зовсім не кінець історії!

Наслідуючи найкращі традиції готичного роману, Сафон створює нову іспанську прозу, найуспішнішу з часів появи «Дон Кіхота» Сервантеса!

Отже, пропонуємо читачеві долучитися до захопливих пригод та інтриг, пройти через лабіринти секретів і пристрастей, що переплелися в майстерній оповіді Карлоса Руїса Сафона, наче уві сні, від якого вам не захочеться прокидатися!

*Присвячується Марії-Кармен,
“a nation of two”¹*

¹ Нації з двох людей (*англ.*) (*Тут і далі прим. пер.*).

Дія перша

Місто проклятих

1

У пам'яті письменника назавжди зберігається той день, коли він отримує трохи грошей чи бодай похвалу за своє оповідання або роман. Він ніколи не забуває про ту мить, коли солодка отрута гордині проникає йому в кров і він починає вірити в те, що ніхто не помітить відсутності в нього таланту й літературна мрія подарує йому дах над головою, гарячу страву наприкінці дня й те, чого він найпалкіше прагне, — можливість побачити своє прізвище надрукованим на оправленому в картон жалюгідному стосику аркушів, які, поза всяким сумнівом, проживуть довше, ніж він. Письменник приречений навіки запам'ятати цю мить, бо на той час він уже проклятий і його душа має ціну.

Щодо мене, то мені довелося пережити її в один із далеких днів у грудні 1917 року. Мені було тоді сімнадцять років, і я працював у «Голосі індустрії», захирілій газеті, що животіла в напіврозваленій будівлі, у якій колись була фабрика з виробництва сірчаної кислоти й зі стін якої досі сочилася ядуча пара, що розїдала меблі, одяг, душу й навіть підбори черевиків. Та будівля стояла за лісом янголів та хрестів

кладовища Пуебло-Нуево, і здалеку її силует зливався із силуетами усипальниць, що вирізнялися на тлі обрію, де стриміли також сотні фабричних димарів, утворюючи постійні червоно-чорні сутінки, які нависали над Барселеною.

Того вечора, коли моє життя повернуло на інший курс, заступник головного редактора газети дон Басиліо Морагас зволив перед самим закінченням робочого дня покликати мене в темну комірчину, що була в самій глибині редакції й іноді правила за кабінет, а іноді — за місце для куріння гаванських сигар. Дон Басиліо був чоловік із лютим виразом обличчя та пишними вусами, що не бажав терпіти будь-яку анархічну самодіяльність і був прихильником теорії, згідно з якою надмірне застосування прислівників та дісприкметникових зворотів свідчило про спотворений смак і про нестачу вітамінів в організмі того, хто їх застосовував. Коли він помічав за якимсь редактором схильність до квітчастої прози, то доручав йому протягом трьох тижнів лише складати повідомлення про смерть. Якщо після такого покарання винний знову брався за своє, він навечно засилав його у відділ інформатції для домогосподарок.

— Доне Басиліо, ви мене викликали? — боязко запитав я.

Заступник головного редактора подивився на мене скоса. Я заглибився в кабінет, який смердів тютюном і потом, і чекав подальших розпоряджень. Дон Басиліо не помічав моєї присутності й з червоним олівцем у руці далі перечитував якусь статтю, що лежала на його письмовому столі. Протягом кількох хвилин заступник головного редактора нещадно калічив текст своїми виправленнями та скороченнями, лаючись крізь зуби так, ніби мене там не було. Не знаючи, що робити, я побачив біля стіни стілець і зробив такий рух, ніби зібрався сісти.

— Хто вам наказав сідати? — промурмотів заступник головного редактора, не відриваючи погляду від тексту.

Я покvapно випростався й затамував подих. Заступник головного редактора зітхнув, відклав убік червоний олівець, відкинувся назад у кріслі й подивився на мене так, ніби я був якимсь непотребом.

— Мені сказали, що ви пишете, Мартін.

Я проковтнув слину, а коли розтулив рота, то звідти пролунав тремтячий і до безглуздя тоненький голос:

— Так, пишу, тобто, власне, пробую писати...

— Сподіваюся, у вас виходить ліпше, ніж ви кажете. І що ж ви пишете? Якщо мені буде дозволено запитати про це.

— Детективні історії. Тобто...

— Я все зрозумів.

Дон Басиліо обдарував мене промовистим поглядом. Якби я йому сказав, що виліплюю зі свіжого гною статуетки для різдвяного вертепу, він би, думаю, подивився на мене з більшим ентузіазмом. Він знову зітхнув і стенив плечима.

— Відаль каже, у вас не так уже й погано виходить. Звісно, у цьому жанрі надто висока конкуренція, а тому... Але якщо Відаль каже...

Відаль мав славу першого пера в «Голосі індустрії». Він відповідав за щотижневу шпальту подій, де подавався єдиний матеріал, який варто було читати в газеті, і був автором із десятка пригодницьких романів, що мали певну, хоч і досить скромну популярність, про життя бандитів старовинного кварталу Барселони Раваль та про їхні любовні пригоди з дамами вищого світу. Завжди одягнений у бездоганно скроєний шовковий костюм і взутий у блискучі італійські мокасини, з білявим, повсякчас бездоганно зачесаним волоссям, вусиками, які були ніби намальовані олівцем, і безтурботною та доброзичливою усмішкою чоловіка, що відчувається пречудово як у власній шкурі, так і у світі, Відаль мав зовнішність і манери вишуканого жіночого кумира. Він походив із родини купців, які забагатіли в Америці на торгівлі цукром, а коли повернулися до Іспанії, то встигли ще й добре нажитися, уклавши чималі гроші в електрифікацію міста. Його батько, патріарх клану, був одним із головних акціонерів газети, тож дон Педро використовував редакцію як поле для гри, де мав можливість рятуватися від нудьги, яка так допікає тим, хто жодного дня у своєму житті не відчував необхідності працювати. І бай-дуже, що газета спалювала гроші так само, як нові автомобілі, що віднедавна з'явилися на вулицях Барселони, спалювали бензин: адже династія Відалів, спочатку скупивши всі

можливі вельможні титули, тепер заходилася будувати на прилеглих до міста територіях, які найшвидше розвивалися, банки та маєтки, кожен розміром із невеличке князівство.

Саме Педро Відалью я наважився показати свої перші спроби в галузі письма, коли був ще малим хлопцем і заробляв собі на життя тим, що приносив до редакції каву та сигарети. Він ніколи не шкодував для мене часу, читаючи мої опуси та допомагаючи мені порадами. З плином часу він зробив мене своїм помічником і дозволив друкувати мої тексти на машинці. Це він сказав, що якщо я захочу поставити свою долю на кін і зіграти в російську рулетку літератури, то він згоден допомагати мені й спрямовувати мої перші кроки. Вірний своєму слову, тепер він кинув мене в пазури дона Басиліо, Цербера нашої газети.

— Відаль надто сентиментальний, і він досі вірить у глибоко антиіспанські легенди про необхідність шанувати справжній талант і надавати можливості тим, хто їх справді заслуговує, а не тим, хто претендує на них завдяки своєму суспільному або службовому становищу. Маючи стільки грошей, він може дозволити собі любити лірику та поезію. Якби я мав бодай соту частину тих дуро, які сиплються на нього, то присвятив би весь свій час написанню сонетів, і пташки сідали б на мою долоню й дзьобали з неї просо, зачаровані моєю некорисливою добротою.

— Сеньйор Відаль — велика людина, — запротестував я.

— Він більш ніж велика людина, він святий, бо вже не один тиждень надокучає мені балачками про те, який талановитий і працьовитий наймолодший із працівників нашої редакції, хоч він і схожий на здохляка, що помирає з голоду. Він-бо знає, що в глибині душі я добрий і великодушний, а крім того, він пообіцяв подарувати мені коробку гаванських сигар, якщо я надам вам цю можливість. А коли Відаль щось обіцяє, то для мене це те саме, якби Мойсей спустився з гори з глиняними скрижалями в руках і з істиною, що відкрилася йому там, у високості. А тому з нагоди Різдва й для того, щоб ваш друг нарешті стулив рота й дав мені спокій, я пропоную вам дебютувати, як дебютують герої: проти вітру й хвиль.

— Дуже вам дякую, доне Басилію. Обіцяю, ви не пожалкуєте.

— Не поспішайте так, хлопче. До речі, а якої ви думки про надмірне застосування прислівників та дієприкметників?

— Я вважаю, що це злочин, який треба вписати до карного кодексу, — відповів я з переконаністю новонаверненого.

Дон Басилію схвально кивнув головою.

— Добре, Мартін, дуже добре. Я надам вам пріоритет у його чистому вигляді. Бо ті, хто давно працюють і спромоглися вижити в цій професії, мають пріоритет, але не мають принципів. Ось мій план. Сідайте й пильно слухайте, бо двічі повторювати я не буду.

План був такий. З причин, у які дон Басилію визнав за ліпше не заглиблюватися, з матеріалом для другої сторінки недільного видання, де традиційно друкували художнє оповідання або подорожні нотатки, в останню мить виникли труднощі. Там було заплановано дати розповідь, насичену патріотичним духом і палкою лірикою, причому її сюжет обертався б навколо воєнних подвигів, про які розказано в багатьох піснях і які рятували християнську цивілізацію в усіх куточках світу від Святої землі до дельти Юбрегата¹. На жаль, текст не надійшов вчасно чи, як у мене виникла підозра, донові Басилію просто не захотілося його друкувати. Через шість годин примірники газети вже мали бути спаковані для розсилання, а замінити забраковане оповідання не було чим, крім реклами на всю сторінку поясів із китового вуса, що надавали стегнам грандіозної форми. Опинившись перед цією проблемою, керівна рада постановила організувати пошук літературних талантів у межах редакції з метою вийти зі скрутної ситуації й підготувати цікаву оповідь на чотири шпальти, позначену високими літературними перевагами, достатніми для того, щоб дати втіху нашому традиційному читачеві. Список імовірних талантів, які передбачали випробувати, складався з десяти прізвищ; до речі, мого прізвища серед них не було.

¹ Юбрегат — річка в Каталонії. Дельта Юбрегата розташована поблизу Барселони.

— Друже Мартін, обставини, на жаль, склалися так, що жодного з означених майстрів пера не виявилось на місці й розшукати їх у межах розумного часу не уявляється можливим. Опинившись перед лицем неминучої катастрофи, я вирішив дати шанс вам.

— Розраховуйте на мене.

— Я чекаю від вас п'ять аркушів тексту з подвійним інтервалом через шість годин, доне Едгаре Алане По. Принесіть мені оповідання, а не промову чи проповідь. Бо якби я хотів почути проповідь, то пішов би до церкви. Принесіть мені таке оповідання, якого б я не читав, а якщо читав, то вкладіть у нього стільки хисту, щоб я його не впізнав.

Я вже наготувався кулею вибігти з кабінету, коли дон Басиліо підвівся, обійшов навколо свого письмового стола й плеснув мене по плечу, наче молотом по ковадлу. Лише коли він опинився майже впритул до мене, я побачив, що його очі всміхаються.

— Якщо ваше оповідання мені сподобається, я заплачу вам за нього десять песет. А якщо воно сподобається не тільки мені, а й читачам, я друкуватиму вас і далі.

— Якісь конкретні побажання у вас будуть, доне Басиліо? — запитав я.

— Так, будуть. Не розчаруйте мене.

Наступні шість годин я перебував у стані трансу. Я розташувався за столом, що стояв у самому центрі редакції, призначеному для Відаля, коли тому спало на думку з'явитися бодай на кілька хвилин на службу. Кімната була порожня й занурена в густий туман, який утворився з диму викурених тут десяткох тисяч сигар. Я на мить заплющив очі й уявив собі образ: густі чорні хмари закрили небо й проливаються на місто дощем, якийсь чоловік біжить у пошуках притулку з кров'ю на руках і таємницею в погляді. Я не знав, ані хто він такий, ані звідки втікає, але протягом наступних шести годин він перетворився на мого найліпшого друга. Я засунув аркуш у друкарську машинку й, не зупиняючись, став переносити на папір усе, що накопичилося в моїй душі. Я воював із кожним

словом, кожною фразою, кожним зворотом, кожним образом і кожною літерою так, ніби вони були останніми, які я напишу. Я друкував і передруковував кожен рядок із такою ретельністю, ніби від цього залежало моє життя, а потім передруковував його знову. По всій редакції розносилося відлуння від клавіш, гублячись у темній залі, а великі дзигарі на стіні знай відлічували хвилини, що залишилися до світанку.

За кілька хвилин до шостої ранку я витяг із машинки останній аркуш і глибоко зітхнув, геть виснажений і з таким відчуттям, ніби оси облаштували в мене в мозку своє гніздо. Я почув повільні й важкі кроки дона Басиліо, який прокинувся після одного зі своїх коротких контрольованих снів і з незворушним спокоєм наближався до мене. Я зібрав надруковані аркуші й подав їх, не наважуючись подивитися йому у вічі. Дон Басиліо сів за сусідній стіл і ввімкнув настільну лампу. Його очі ковзали згори вниз по тексту, а обличчя не виражало жодних емоцій. Потім він на мить поклав сигару на край стола й, подивившись на мене, голосно прочитав мій перший рядок:

— «На місто опустилася ніч, а над вулицями здійнявся запах пилюки, наче подих прокляття».

Дон Басиліо скося подивився на мене, і я заховався за усмішкою, що не залишила невидимим жодного зуба. Нічого більше не сказавши, він підвівся й вийшов із моїм оповіданням у руках. Я побачив, як він іде в напрямку свого кабінету і як зачинилися двері за його спиною. Я залишився на місці, мовби закам'янів, не знаючи, чи дати драла, чи сидіти на місці, чекаючи вироку смерті. Через десять хвилин, які здалися мені десятьма роками, двері кабінету заступника головного редактора відчинилися, і громовий голос дона Басиліо пролунав на всю редакцію:

— Мартін. Зайдіть, будь ласка.

Я рушив так повільно, як тільки міг, скорочуючи на кілька сантиметрів кожен наступний крок, але зрештою мені більше нічого не залишалось, як підвести голову й подивитися на заступника головного редактора. Дон Басиліо

зі страхітливим червоним олівцем у руці дивився на мене холодним поглядом. Я хотів проковтнути слину, але в роті було сухо. Дон Басиліо взяв мої аркуші й повернув мені. Я схопив їх і обернувся до дверей так швидко, як тільки зміг, переконуючи себе в тому, що в холі готелю «Колумб» завжди знайдеться місце для чистильника черевиків.

— Віднесіть їх до друкарні, і нехай здають у набір, — сказав голос за моєю спиною.

Я обернувся, подумавши, що дон Басиліо вирішив жорстоко пожартувати з мене. Дон Басиліо висунув шухляду свого письмового стола, відрахував десять песет і поклав їх на стіл.

— Ось ваша плата. І раджу вам купити на ці гроші новий костюм, бо ось уже чотири роки я бачу вас у тому самому костюмі, і він досі десь на шість розмірів завеликий на вас. Якщо хочете, підіть до сеньйора Панталеоні — його кравецька майстерня стоїть на розі вулиці Ескудельєрс — і скажіть йому, що ви від мене. Він допоможе вам підібрати гарний костюм.

— Дуже вам дякую, доне Басиліо. Я зроблю, як ви кажете.

— І підготуйте мені нове оповідання такого самого зразка. Цього разу я даю вам тиждень часу. Але не баріться. І бажано, щоб у вашому наступному оповіданні було менше мерців, бо сьогоднішньому читачеві більше до вподоби щасливий кінець, у якому перемагають велич людського духу та інші подібні дурниці.

— Гаразд, доне Басиліо.

Заступник головного редактора подав мені руку й потиснув мою.

— За роботу, Мартін. З наступного понеділка ви працюватимете за столом Хунседа, який тепер буде вашим. Бажаю великих успіхів.

— Я не підведу вас, доне Басиліо.

— Авжеж, ви мене не підведете. Рано чи пізно нам доведеться попрощатися з вами, бо ви не журналіст і ніколи ним не станете. Але поки що вас не можна назвати й автором детективних романів, хоч ви себе ним і вважаєте. Залишайтеся тут протягом певного часу, і ми зможемо навчити вас дечого такого, чого ви більше ніде не навчитеся.

У ту мить я так розчулився, мене опанувало таке глибоке почуття вдячності, що мало не кинувся обіймати цього чоловіка. Але дон Басиліо вже знову сховався за своєю лютою маскою. Він зміряв мене холодним поглядом і показав на двері.

— Тільки без сцен, будь ласка. Зачиніть за собою двері, коли вийдете на вулицю. І щасливого Різдва.

— Щасливого Різдва.

Коли наступного понеділка я прийшов до редакції, щоб уперше сісти за свій власний письмовий стіл, то побачив на ньому конверт, перев'язаний стрічкою, і моє прізвище, надруковане шрифтом, який був популярним у минулі роки. Я розгорнув конверт. У ньому знайшов другу сторінку недільного номера нашої газети з моїм оповіданням, обведеним червоним олівцем, і невеличку цидулку з такими словами: *«Це тільки початок. Через десять років я буду учнем, а ти — моїм учителем. Твій друг і колега Педро Відаль»*.

2

Мій літературний дебют пройшов бойове хрещення, і дон Басиліо, вірний своєму слову, надав мені можливість надрукувати ще кілька подібних оповідань. Але незбаром керівництво газети вирішило давати дозвіл на щотижневу публікацію шедеврів мого творчого натхнення лише в тому разі, якщо я сумлінно виконуватиму свої щоденні обов'язки в редакції газети за ту саму платню. Сп'янілий від гордині та виснаження, я проводив дні, перекомпоновуючи тексти своїх колег та редагуючи безліч повідомлень про всілякі події для того, щоб мати змогу вночі сидіти на самоті в порожній залі редакції й писати нескінченний серіал під назвою «Барселонські таємниці», наповнений таємничими подіями візантійського характеру, який я без перепочинку створював у власній уяві, безсоромно змішуючи в ньому Дюма зі Стокером, а Ежена Сю — з Февалем. Я спав лише три години на добу й уранці мав такий вигляд, ніби

підводився не з ліжка, а з труни. Відаль, який ніколи не знав цього голоду, що не має нічого спільного з потребами шлунка, вважав, що він спалює мені мозок і що коли я й далі працюватиму в такому темпі, то не доживу й до двадцяти років, тож скоро йому доведеться влаштувати мій похорон. Дона Басиліо моя фанатична працьовитість анітрохи не турбувала, але його непокоїло інше. Він із дедалі більшою нехиттю публікував кожен наступний розділ мого нескінченного авантюрного роману, засмучений і роздратований хворобливою атмосферою тих опусів, а також тим, що я нехтую свій талант, поставивши його на службу темам і сюжетам сумнівної якості й поганого смаку.

* * *

«Барселонські таємниці» незабаром створили справжню зірку, яка яскраво сяяла в небі газетних романів, тих, що їх публікують окремими порціями, — жінку з моторошною славою, спродуковану багатою уявою автора, якому щойно виповнилося сімнадцять років. Хлоя Перманьєр була чорною принцесою всіх фатальних жінок. Надміру розумна, а ще більш лукава, Хлоя Перманьєр носила корсети найновішої та найвитонченішої моди, а ліворуч від неї завжди стояв її коханець, загадковий Бальтасар Морель, потужний розум потаємного світу, який жив у підземному палаці, захищеному чудернацькими машинами та моторошними реліквіями, і увійти туди можна було тільки через потаємний тунель, захований під катакомбами Готичного кварталу. Улюблений метод Хлої кінчати зі своїми жертвами — зваблювати їх за допомогою гіпнотичного танцю, під час якого вона скидала із себе весь одяг, а потім цілувала їх своїми отруєними нафарбованими губами, після чого нещасний мовчки помирав від ядухи, а вона дивилася йому у вічі. Щоб не отруїтися самій, вона перед тим випивала антиотруту, розбавлену в «Дон Периньйоні» найвищого гатунку. Хлоя й Бальтасар мали власний кодекс честі: вони знищували лише покидьків і в такий спосіб очищали світ від головорізів, гадів, лицемірів, фанатиків, тупих догматиків і всіх циніків та кретинів, що перетво-

рювали цей світ на препаскудне місце, прикриваючи свої негідні вчинки прапорами, мовами, релігіями, державними інтересами й чим завгодно, аби тільки не виставляти напоказ свою жадібність та підлоту. Для мене ці двоє були героями зі складним характером, як і всі справжні герої. Дон Басиліо, чий літературний смак сформувався в золоту добу іспанської літератури, сприймав мою писанину як дурницю, колосальну за своїми масштабами, але з огляду на те, що читачам подобалися мої фантазії, а він, попри все, відчував глибоку прихильність до мене, терпів мої екстравагантні історії та пояснював їх надміром юнацького запалу.

— У вас більше старанності, аніж доброго смаку, Мартін. Ваші патологічні нахили мають назву, і це так званий гранд-гіньюоль¹, який для драми є тим самим, чим є сифіліс для сором'язливості. Підхопити його навіть приємно, але потім дають про себе знати всі його негативні наслідки. Вам треба читати класиків або принаймні твори Беніто Переса Гальдоса², щоб піднести своє літературне обдарування на вищий рівень.

— Але читачам мої оповідання подобаються, — заперечував я.

— Це не ваша заслуга. Просто переважна більшість людей у захваті від такого читва, один абзац якого може навіть віслюка кинути в кататонічний ступор. Для них головне не художня вартість літературного твору, а можливість захпати в рота заборонений плід, коли він досягне й сам упаде з дерева.

Я кивав головою, удаючи каяття, але потай тішився такими забороненими словами, як «гранд-гіньюоль», і твердив собі, що кожна справа, хоч би якою несерйозною вона була, потребує героя, який боронив би її честь.

Я вже почав почуватися найщасливішим зі смертних, коли несподівано відкрив: деяких моїх колег у редакції драту-

¹ Grand Guignol — паризький театр, у якому переважно ставлять гротескні вистави. За аналогією так називають усе, що процвітає завдяки гротеску та пробудженню хворобливих емоцій.

² Беніто Перес Гальдос (1843–1920) — один із найвизначніших представників іспанського роману XIX ст.

вало, що якийсь хлопчисько поступово перетворюється на офіційний символ редакції і вже робить перші кроки у світі літератури, тоді як їхні власні літературні амбіції та мрії скніють уже багато років у сірих сутінках жалюгідної безвиході. Той факт, що читачі газети з набагато більшою жадібністю читали й набагато вище цінували мої скромні оповідки, аніж будь-які інші матеріали, які друкували на сторінках газети протягом понад двадцяти років, лише ускладнював становище. Уже через кілька тижнів я побачив, як поранена гордість тих, хто зовсім недавно вважав мене законним членом єдиної родини, спонукала їх організуватися в трибунал вороже налаштованих суддів, які спершу перестали зі мною вітатися, а потім — і розмовляти й спрямували свій знехтуваний талант на винайдення дошкульних і зневажливих реплік, щоб обмінюватися ними за моєю спиною. Мовляв, мій несподіваний і незбагненний злет пояснювався допомогою Педро Відаля та невіглаством і тупістю наших передплатників. Окрім того, мої недобррозичливіці спиралися на ту прикметну особливість нашого національного мислення, яка набула значного поширення й претендувала на незаперечну істину, — досягнення бодай скромного успіху в будь-якій професії було незаперечним доказом цілковитої неспроможності та нездарності.

Побачивши, як несподівано й зловісно стали розвиватися навколо мене події, Відаль спробував підбадьорити, але мене почало змагати відчуття, що мої дні в редакції полічені.

— Заздрість — релігія пересічних людей. Вона їх утішає, вона відповідає на тривоги, які народжуються в них усередині, і в кінцевому підсумку розкладає їм душу й дозволяє їм виправдати свою нікчемність та свою жадібність до такої міри, що ці риси здаються їм чеснотами й вони переконують себе в тому, що двері до неба розчиняться лише перед такими нещасливцями, як вони, котрі йдуть через життя, не залишаючи по собі ніякого сліду, і думають тільки про те, щоб завдати прикrostі іншим людям, щоб принизити, а як буде можливість, то й знищити тих, хто самим фактом свого існування й буття свідчить про убогість їхнього духу та розуму, про

їхнє боягузливе ставлення до життя. Блаженний той, на кого гавкають кретини, бо його душа ніколи не належатиме їм.

— Амінь, — погодився дон Басиліо. — Якби ви не народилися багатієм, ви могли б стати священиком. Або революціонером. Такій проповіді міг би позаздрити і єпископ.

— Вам легко сміятися, — сказав я. — Адже це не вас терпіти не можуть у цій редакції, а мене.

Попри ворожість і недовіру, які згущувалися навколо мене в результаті моїх творчих зусиль, сумною реальністю був той факт, що, незважаючи на бучну славу популярного автора, моєї платні вистачало лише на дуже скромне прогодування, на купівлю кількох книжок, які я встигав прочитати, та винаймання кімнатки в пансіоні, захованому в глибині провулка, неподалік від вулиці Принцеси, де розпоряджалася побожна галісійка, яка наполягала, щоб її називали «донья Кармен». Донья Кармен любила порядок і змінювала постільну білизну лише раз на місяць, тому вимагала від своїх постояльців, щоб вони не піддавалися спокусі онанізму й не лягали в ліжко в брудному одязі. Попереджати їх про небажаність появи жінок у кімнатах не було потреби, бо не знайшлося б жодної жінки на всю Барселону, яка наважилася б увійти до цієї нори навіть під загрозою смерті. Там я навчився розуміти, що майже все в житті забувається, навіть найбридкіший сморід; і якщо я й мріяв про щось у світі, то насамперед про те, щоб доля не примусила мене померти в такому місці, як те помешкання. У години похмурого настрою, які становили більшість мого життя, я казав собі, що, якщо коли-небудь щось і допоможе мені вибратися звідти раніше, ніж я захворію на сухоти, то тільки література. І якщо в когось свербить на душі від моїх літературних вправ, то нехай би вони пожили там, де я живу, і тоді, либонь, у них би засвербіло не тільки на душі, а й між ногами.

У неділі, на ту годину, коли в церкві починалася служба Божа й донья Кармен вирушала на свою щотижневу зустріч із Всевишнім, пожилці її пансіону мали звичай збиратися в помешканні найстарішого ветерана в нашому товаристві —

нешасного чоловіка, якого звали Еліодором. У юності він мріяв стати матадором, але спромігся стати лише коментатором боїв із биками та відповідальним за пісуари, розташовані навколо Монументальної площі.

— Мистецтво кориди померло, — проголошував він. — Сьогодні це справа жадібних скотарів та тореадорів без душі. Публіка не бачить різниці між коридою, яку влаштовують для розваги тупої юрби, і мистецтвом бою, що його спроможні оцінити лише знавці.

— Мабуть, якби вам надали нагоду, доне Еліодоре, то ми побачили б зовсім іншу картину.

— У цій країні лише нездари здобувають тріумф.

— Ваша правда.

Після недільної проповіді дона Еліодора починалося свято. Збившись у тісний гурт біля вікна його кімнати, постояльці пансіону могли бачити свою сусідку з будинку навпроти — Марухіту, на прізвисько Дзьобик, яким її нагородили за гострий язик та розкішне тіло, що мало форму солодкого перцю, і чути її сопіння та зойки, що долинали сюди крізь слухове вікно. Марухіта заробляла собі на життя, прибираючи в помешканнях та миючи там підлогу, але в неділі та святкові дні вона віддавала своє дозвілля коханцеві-семінаристові, який приїздив інкогніто до міста поїздом із Манреси й з великою охотою та жвавістю віддавався radoцям гріховних розваг. З'юрмившись біля вікна, мої сусіди жадібно ловили поглядом швидкоплинні зблиски величезних сідниць Марухіти, що підстрибували за її вікном, наче хтось там підкидав дві круглі білі паски, коли раптом задзеленчав дзвоник біля дверей пансіону. З огляду на відсутність охочих піти відчинити й у такий спосіб утратити своє місце біля вікна й можливість милуватися видовищем, я стримав у собі бажання негайно приєднатися до гурту й рушив до дверей. Відчинивши їх, я побачив щось незвичайне та неймовірне для цього бридкого закутня. Дон Педро Відаль у всій своїй геніальності та вишуканості в костюмі з італійського шовку усміхався мені, стоячи на сходовому майданчику.

— І сталося світло, — сказав він, заходячи без запрошення.

Відаль зупинився й окинув поглядом залу, яка іноді правила за їдальню, а тепер була порожня й брудна, і зітхнув з огидою.

— Ходімо ліпше до мого помешкання, — запропонував я.

Я повів його до своєї кімнати. Радісні крики та підбадьорливі вигуки моїх сусідів по пансіону на адресу Марухіти та на честь її чудових акробатичних номерів пробивалися крізь стіну.

— Весело тобі тут живеться, — зауважив Відаль.

— Прошу, заходьте до президентських покоїв, доне Відаль, — запросив його я.

Ми увійшли до моєї кімнати, і я зачинив двері. Окинувши поглядом моє помешкання, він сів у єдине крісло, яке там було, і подивився на мене з досить похмурим виразом. Неважко було уявити собі те враження, яке мало справити на нього моє скромне житло.

— Ну як вам моя оселя?

— Вона просто чудова. Певно, я теж переселюся сюди.

Педро Відаль мешкав на віллі під назвою «Геліус» — у увінчаній вежею монументальній будівлі з модерністськими формами на три поверхи, що притулилася на схилі пагорба, який височів у кварталі Педральбес на перехресті вулиць Абадеса-Ольсет і Панама. Той будинок десять років тому подарував йому батько, сподіваючись, що рано чи пізно він навернеться на розум і заведе собі родину. Та відтоді, як, згідно з планами батька, він мав би це зробити, минуло вже не менш як десять або й п'ятнадцять років. Життя благословило дона Педро багатьма талантами, серед яких був і талант розчаровувати та обурювати батька кожним своїм вчинком та кожним кроком. Скажімо, батькові Відаля не вселяв найменшого оптимізму той факт, що його син приятелював із такими небажаними суб'єктами, як я. Пригадую, як одного разу, коли я прийшов навідати свого наставника, щоб віддати йому якісь папери з редакції, то зіткнувся з патріархом клану Відалів в одній із зал вілли «Геліус». Побачивши мене, батько дона Педро наказав мені, щоб я швиденько приніс склянку з газованою водою та чистий клапоть тканини, щоб змити йому пляму з піджака.

— Певно, ви мене сплутали з кимось, сеньйоре, я вам не слуга...

Він подарував мені посмішку, яка мала прояснити для мене стан речей у світі без того, щоб удаватися до слів.

— Це ти щось наплутав, хлопче. Ти слуга незалежно від того, чи хочеш ти це визнавати, чи ні. Як тебе звати?

— Давид Мартін, сеньйоре.

Патріарх перекотив під язиком моє ім'я.

— Послухайся моєї поради, Давиде Мартін. Забирайся геть із цього дому й повертайся туди, де твоє місце. Так ти уникнеш багатьох проблем і позбавиш багатьох проблем мене.

Я ніколи не розповідав про ту розмову донові Педро, але тоді відразу ж побіг на кухню, узяв там склянку з газованою водою та клапоть чистої тканини й згаяв чверть години на те, щоб змити пляму з піджака поважного сеньйора. Клан Відалів відкидав велику тінь, і, попри всю богемну невимушеність та позірну демократичність дона Педро, він присвятив, по суті, усе своє життя поширенню зони впливу своєї родини. Вілла «Геліус» була вельми зручно розташована за п'ять хвилин ходу від великого батьківського особняка, який панував над верхньою ділянкою авеню Пірсона з його монументальною плутаниною балюстрад, сходів та мансард, звідки можна було здалеку милуватися всією Барселоною, як ото дитина милується своїми розкиданими іграшками. Щодня експедиція в складі двох служників та кухарки з великого дому — так називали батьківську оселю в середовищі Відалів — вирушала на віллу «Геліус», де вони все мили, начищали, прасували, готували їсти й створювали навколо мого багатого заступника атмосферу зручності та постійного забуття про надокучливі й обтяжливі потреби щоденного життя. Дон Педро Відаль гасав містом у розкішному автомобілі марки «іспано-свіса», за кермом якого сидів шофер родини Мануель Саньєр, і, певно, жодного разу у своєму житті не проїхався в трамваї. Як істота, що виросла в атмосфері палаців та шляхетного оточення, Відаль був неспроможний відчувати чари тієї похмурої вбогості, якими були наділені дешеві й напіврозвалені пансіони тогочасної Барселони.

— Вам би тут було незручно, доне Педро.
— Це місце схоже на підземну буцегарню, — нарешті проголосив він. — Не розумію, як ти можеш тут мешкати.
— З моєю платнею кращого помешкання не знайдеш.
— Якщо хочеш, я платитиму стільки, скільки тобі бракує для того, щоб винайняти помешкання, яке не смерділо б ані сіркою, ані сечею.

— Про це й мови не може бути.

Відаць зітхнув.

— Помер від гордості та нестачі свіжого повітря. Ось епітафія, яку я дарую тобі безкоштовно.

Протягом кількох хвилин Відаць мовчки міряв кроками мою кімнату, не розтуляючи рота, знову й знову зупиняючись на мить, щоб ліпше роздивитися маленьку шафу, виглянути у вікно з обличчям, скривленим від огиди, помацати позеленілі шпалери на стінах і легенько постукати вказівним пальцем по голій лампочці, яка звисала зі стелі, так, ніби хотів остаточно переконатися в тому, що все це було найнижчої якості.

— Що вас привело сюди, доне Педро? Надмір чистого повітря у кварталі Педральбес?

— Я приїхав сюди не з дому. Я приїхав із редакції.

— З якою метою?

— Мені було цікаво подивитися, де ти живеш, а крім того, я привіз тобі дещо.

Він дістав із кишені піджака конверт із білого пергаменту й подав мені.

— Цей лист прийшов сьогодні в редакцію на твоє ім'я.

Я взяв конверт і став його роздивлятися. Він був запечатаний сургучевою печаткою, на якій можна було розрізнити силует крилатого створіння. Силует янгола. Окрім цього, на конверті було лише моє прізвище, написане червоними літерами досконалої каліграфічної форми.

— Хто ж міг надіслати його мені? — запитав я, заінтригований.

Відаць стенив плечима.

— Якийсь шанувальник твого таланту. Або шанувальниця. Відкрий конверт.

Я обережно розпечатав конверт і дістав звідти акуратно згорнутий аркуш, на якому зміг прочитати слова, написані тим самим каліграфічним почерком:

Любий друже!

Я дозволяю собі написати вам, щоб висловити свій захват і привітати вас із великим успіхом, який здобули «Барселонські таємниці», що їх друкують на сторінках газети «Голос індустрії». Як читач і аматор доброї літератури я пережив велику радість, почувши новий голос, позначений талантом, молодістю й обцянкю великих здобутків. Тому дозвольте мені на знак подяки за ті щасливі години, які подарувало мені читання ваших оповідань, улаштувати для вас невеличкий сюрприз, який, гадаю, буде для вас приємним. Приходьте сьогодні вночі о дванадцятій годині в «Мрія», що у кварталі Раваль. Вас чекатимуть.

Зі щирою приязню

А. К.

Відаль, який читав понад моїм плечем, вигнув брови, заінтригований.

— Цікаво, — промурмотів він.

— У якому розумінні цікаво? — запитав я. — І що то за заклад — «Мрія»?

Відаль дістав сигарету зі свого платинового портсигара.

— Донья Кармен не дозволяє курити в пансіоні, — застеріг його я.

— Чому не дозволяє? Боїться, щоб запах диму не забив сморід клоаки?

Відаль запалив сигарету й затягнувся з подвійним задоволенням, ніби вкусивши заборонений плід.

— Ти знав жінку, Давиде?

— А чом би й ні? Я знав їх безліч.

— Я запитую в біблійному розумінні.

— У церкві?

— Ні, у ліжку.

— А, он ви про що...

— Ну то як?

- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093)170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

- на сайті Клубу: www.bookclub.ua
- у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безплатний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@ksd.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@ksd.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@ksd.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@ksd.ua

Сафон К. Р.

С21 Гра янгола : роман / Карлос Руїс Сафон ; перекл.
з ісп. В. Шовкуна. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб
Сімейного Дозвілля», 2018. — 512 с.

ISBN 978-617-12-4290-6

ISBN 978-84-08-08118-0 (ісп.)

У розтривоженій Барселоні 20-х років ХХ століття молодий письменник, одержимий неможливим коханням, дістає пропозицію від таємничого видавця написати книжку, якої досі не існувало. Йому обіцяно за це цілий статок, а може, й значно більше.

Ця епопея, сповнена таємничості, романтики, інтриг і трагедій, проводить нас крізь лабіринт, у якому чари книжок, пристрастей і дружби поєднуються, утворюючи надзвичайно цікаву розповідь.

УДК 821.134.2

ТІНЬ ВІТРУ
ГРА ЯНГОЛА
В'ЯЗЕНЬ НЕБА
ЛАБІРИНТ ДУХІВ